

sme chceli slovenskú školu a slovenské bohoslužby. Pri týchto vypočúvaniach dva raz zbili môjho syna.

Dňa 12. 12. 1938 ma konečne predvolali na slúžnovský úrad do Želoviec a tam sa zase vypytovali, čo Česi sľubovali, aký dejepis nás učili a keď sa ma všetko povypytovali, dávali mi podpísať spis, podľa ktorého dobrovoľne opúšťam Maďarsko. Keď som to odmietol podpísať, začali ma biť a povedali mi, že keď to nepodpíšem, vyženú ma cez hranicu a v takomto prípade si nesmiem vziať so sebou žiadny hnuiteľný majetok. Na tento nátlak som podpísal, že sa na vlastnú žiadosť vysťahujem z Maďarska.

So mnou ešte z Maďarska boli vypovedaní moja manželka Pavlína a deti Ignác, Gabriela, Jozef a Ján, ktorí teraz bývajú so mnou v Čelovciach.

So sebou nám dovolili vziať posteľ, periny, šaty a 4 vrecia múky.

Okrem tohto mi v Maďarsku zostalo asi 20 vriec zemiakov a slama, dom a pozemky. Všetko v hodnote asi 40 000 Kč.

Prosím, aby sa zakročilo na maďarských úradoch a mohol som odpredať majetok, ktorý mi zostal v Maďarsku, a peniaze som mohol preniesť na Slovensko.

Zápisnica prečítaná a podpísaná.

zapisovateľ.
Nečitateľný podpis, v. r.

Okresný náčelník:
Nečitateľný podpis, v. r.

Vypočúvaný:
Pavel M., v. r.

SNA, KÚ, kr. 256, f. 71527/38 prez., bez č.

195

29. december 1938, Turčiansky Sv. Martin.

Líst manželov Jána a Verony R., bývalých kolonistov v obci Orávka, ktorí vypovedali o okolnostiach vyhodenia z okupovaného územia a žiadajú Kolonizačný referát v Bratislave o pomoc pre ich 7-člennú rodinu.

My kolonisti ako aj poľskí emigranti¹ Jan a Verona T. s našimi dieťkami sa obraciame k Vám s touto úctivou prosbou. Sme vyhnaní maďarskou vládou z kolónie Kacagó, obec Slávikovo (Orávka) pri Rimavskej Seči.

Dňa 18. 11. sme boli zajatí maďarskými vojakmi a žandármi. Za pol hodiny sme museli všetko opustiť a kľúče odovzdať žandárom. Po vojenskej zbraňou a guľometmi nás hnali ako dobytok na hranicu. Keď sa priblížil večer, vrátili nás nazad domov. Dali nám rozkaz, aby sme sa tri dni okrem dvora nikam nepohli, ani k susedom.

Neskôr nám dali výpoveď, aby sme do 20. 12. odišli za hranice, aby nás nevideli. Ak niekto z nás ostane, neručia za nás a budú nás strieľať ako psov. Zámienkou toho bolo, že na druhý deň prišli žandári a dali nám voľnosť, aby sme ešte orali a siali. Medzitým po susedných obciach dali vyhlásiť, aby prišli na kolóniu nakupovať.

Pýtali sme sa maďarskej vojenskej správy vo Feledinciach (Jesenské), čo si môžeme zobrať pri prekročení hranice. Nedovolili nám nič si zobrať, len si môžeme všetky veci a náradie popredať. Čo sme mali, sme popredali. Náradie za jednu tretinu. Vtedy, keď sme boli zničení, dovolili nám už všetko previezť cez hranicu.

Podotýkame, že 5. 10. t. r. pri vpáde maďarských vojakov nám spálili slamu a krm asi 300 q v cene 4 500 Kč. Svedectvo o požiari máme potvrdené pánom notárom a starostom a Okresným úradom vo Feledinciach. Po spálení som kúpil stoh slamy za 1 000 Kč, ktorý tam ostal neporušený.

Medzi tou tmou-vmou sme si mohli, ako aj inokedy, vysiať asi 10 metrických centov oziminy. To všetko sme museli opustiť. Dňa 11. 12. sme prekročili slovenské hranice. S povolením slovenských okresných úradov sme sa dostali 24. 12. t. r. do Turčianskeho Sv. Martina.

Teraz sme ostali celkom ožobráčení. Na veľké nešťastie nám neznámi páchatelia rozbili zámku na vagóne vo Vígľaši pri Zvolene a ukradli nám aj z náčinia kuchynského riadu.

Tú korunku, čo sme si doniesli, sa nám minie na stravu a čo budeme robiť potom 7-člen-ná rodina?

Úctivo Vás prosíme, aby ste nám ráčili dať na známosť a radu, čo a ako v tejto veci máme pokračovať a aké doklady a tlačivá budeme potrebovať. Ráďte nám to poslať a poskytnúť potrebné informácie a hlásiť to na patričné úrady. Prosím o radu, ako pokračovať pri zamieňaní maďarských pengö.

Očakávame Vaše ctené rady a pokyny, za čo Vám srdečne ďakujeme.

Porúčame sa s úctou

Ján R. a manželka, v. r.

SNA, KR, kr. 26, č. 9695.

¹ Ide o Slovákov, ktorí po prisúdení severooravských obcí Poľsku roku 1920 odišli zo svojho bydliska na Slovensko a po pozemkovej reforme získali pôdu na juhu.

196

29. december 1938, Bratislava.

Hlásenie policajného riaditeľstva Prezidiu krajského úradu o Anne M., Zlate F., Helene H. a Emílii H., predtým bývajúcich na okupovanom území, ktoré vypovedali o brutálnom postupe maďarských bezpečnostných orgánov voči kolonistom a o okolnostiach ich vyhostenia.

Po upozornení, aby vypovedali čistú pravdu, pretože prípadne budú vyzvané dosvedčiť udávané okolnosti aj pod prísahou, udávajú toto:

Anna M., kolónia Domaša (*Hronovce*), okres Želiezovce, matka dvoch detí a manželka Jozefa M. udáva toto:

Dňa 5. 11. prišli ku mne četníci, ktorí mi oznámili, že je na mňa udanie pre neoprávnené prechovávanie zbrane. Po prehliadke bytu, ktorá bola bezvýsledná, predvolali môjho manžela na četnícku stanicu, kde mu oznámili, že v priebehu 24 hodín musí opustiť odstúpené územie. Pretože môj manžel poukázal na moju chorobu, upustili od tohto nariadenia, avšak po štyroch dňoch dostal nový príkaz, aby v priebehu hodiny odišiel so svojou rodinou s tým, že každý člen rodiny môže so sebou vziať len toľko, koľko unesie v jednej ruke. Nakoľko som bola chorá, maďarskí vojaci ma naložili na voz a dopravili do skladišťa Zväzu hospodárskeho druž-